

İslâmî kesimde, kimi nassa dayanan, kimi de 'izm'lerin Batı menşeli karakterinden beslenen bir demokrasi karşıtlığı söylemi daima aktüeldir.

Hüküm belirleme hususunda Allah'ın dışında bir otorite ihdasına muhalefet üzerinden temellendirilen bu bakış açısının karşısına, Din'in temel ilkeler vaz ettiğini, bu ilkelerin içinin hangi modelle doldurulacağı kısmının ise zamanın ruhu meyanında beşer inisiyatifine bırakılmış olduğu türünden bir yaklaşım da çıkarılmaktadır.

Bu yazının konusu bu iki karşıt görüşü ele almak olmadığı için burayı geçiyorum.

Ben, bu yazıda, 'demokrasiye itiraz' olarak ifade edebileceğimiz tavrın içinin ne ölçüde dolu olduğunu tartışmak, bu yaklaşımın sloganik olmaktan ne ölçüde kurtulabildiğini gündeme taşımak istiyorum.

Demokrasinin en azından teorik olarak merkeze aldığı ve pratikte de hayata geçirmeye çalıştığı bazı temel hususlar var. Örneğin demokrasinin nazarî zemininde şeffaflık ve idarenin

denetlenebilirliđi gibi mühim iki unsur mevcut. Hukukun stnlđ, adaletin tesisi gibi argümanlar da bu minvalde zikredilebilir.

Beđensek de, beğenmesek de, modern dünyanın insanlarının bu merkezde çok güçlü talepleri de var. İslmi yönetim usullerinin içinde bu taleplerin karşılıklarının zaten olduğu, İslmi siyasetin zaten bu bağlamda ve teorik çerçevede bize ideal olanı sunduğu vs söylenebilir ama bu boyuta sıkıştığı sürece, sylemimiz, sloganik olma ithamından kurtulamayacaktır.

Varsayımsal olarak, bugün herhangi bir coğrafyada yönetimi tüm mekanizmalarıyla 'İslmcı' olarak arz-ı endm eden bir teşkilata bıraksak, kısa ve orta vadede acaba nasıl bir tabloyla karşılaşırız?

İslâm'da idare usulünün teorik bir zemini olduğunu kabul etmekle beraber, müslümanlar uzunca bir süredir teoride savunageldikleri öz dinamikleri üzerinden bir İslmi yönetim modelini tatbik imknından yoksun bulunuyorlar. O teorinin şöyle böyle geçerli ve işlevsel olduğu devirlerden bu tarafa köprünün altından epey su aktı. Ve bu noktadaki yaklaşımlarımız teorik düzleme sıkışıp kaldı. Pratikte yüzleşince ne lde olumlu ve ikna edici sonuçlar vereceğini bilmiyoruz.

Meselenin, sahiplenicileri tarafından oldukça arkaik ve anakronik bir düzlemde okunduğunu da, şahit olduğumuz lokal tecrübelerden biliyoruz. İslâmî siyaset teorisinin geliştirildiği çağlarla, modern dünyanın içinde olduğumuz zaman dilimini neredeyse birbirinin aynı sosyolojik verilerin ışığında değerlendirerek zamanı donduranların, söylemleri güneşi gören buz gibi anında eriyiveriyor. Dünyanın herhangi bir yerinde İslâm devleti teşkil eder etmez, işe, ceza hukukunu uygulamakla başlayan tecrübeler, fikrî anlamda kat etmemiz gereken yolun uzunluğu hakkında yeteri kadar fikir veriyor.

Bu yazıyı ve içeriğini bir 'demokrasi güzellemesi' olarak okuyacaklara diyecek bir sözüm yok. Ben, demokrasiye itirazımızın slogan üretme düzeyini ne ölçüde aşabildiği ile ilgiliyim. Teoride bu kadar esip gürlendiğimiz bir konuda, işin pratiği bize teslim edilse ve 'hadi buyurun' dense, donanımsal yetersizliğimizin alarm verecek düzeyde geri olmasından endişe duyuyorum.

Çare olarak konuşabileceğimiz şey ise şu: Müslümanlar, slogandan ziyade güncel bir 'siyaset fıkhi' ortaya koymak mecburiyetindedirler. Yönetim işini müslümanlar üstlendiklerinde, insanların kaderlerinin bir kişinin iki dudağı arasında olmayacağı; idarenin, keyfilikten arındırılması adına halk ve halkın oluşturduğu sivil yapılar tarafından denetlenebileceği hususunda insanlara ümit vermemiz gerekiyor. İslâmî görüntü altında her türlü keyfiliğin sahnelendiği modellerle insanları uzun boylu kandıramazsınız. Sadra şifa ve dişe dokunur şeyler söylemek zorundayız.

Keza 'müslüman sol' söylemine karşı itirazların haklılığını ortaya koymak için de, bu diskurun karşılık verdiği ihtiyaçlara dair somut projeler üretmek mecburiyetindeyiz. "Müslümanın solcusu da olur muymuş!" diye kızmak kolay ama müslümanların uhdesinde olan bir sistemde şu an yaşadığımız gelir dağılımı adaletsizliklerinin asla yaşanmayacağına dair insanları ikna etmek, slogandan başka/fazla şeyler üretmek gerekiyor. Patron-işçi geriliminde her hâlükârda bir

punduna getirip tavrını patrondan yana koyan tutumun, kendisini 'sol-İslâmıcı' olarak lanse eden söylemlere köpürmesinin sadece simgesel ve şova dayalı bir anlamı var, sorunu çözen bir derinliğı yok.

İtirazımızı kıymetlendirmek ve dolu hale getirmek istiyorsak, hem dünyayı, hem fıkıhı bilen aydınlarımızın, bu çağı da iyi okuyan uzun boylu çalışmalar ortaya koymaları gerekiyor.

Demokrasi kendi içinde birçok söylem-eylem tutarsızlığı da barındırıyor. Ona muhalefet ederken, bu boyutu öne çıkaran ve mezkûr tutarsızlıkları da izale eden daha üst bir söylem geliştirmek icap ediyor.